

N:o 46.

Af herr **Ljungberg**, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maldrycker.

Med föranledande af Kungl. Maj:ts proposition n:o 18 angående ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maldrycker tillåter jag mig härmed göra följande framställning och förslag.

Till en början kan jag icke underlåta göra det uttalandet, att det måste förefalla ganska anmärkningsvärdt, att, samtidigt med det att proposition aflåtes angående sänkning af tullen på vissa franska viner, från regeringen framlägges ett skatteförslag, hvilket innebär såsom påföljd en förhöjning af priset på öl. Genom den ena åtgärden åstadkommes nedsättning i priset på ett de mera burgnas njutningsmedel, genom den andra en fördyring af de breda lagrens. I dylik riktning torde enligt numera ganska allmängiltiga grunder skattelagstiftningen icke böra utveckla sig, såframt icke nödtvång föreligger. Men detta kan väl icke sägas hafva varit förhållandet, då andra skatteköllor, lika gifvande och mera lämpade efter skatteförmågan, kunnat stå till buds, jämväl utan att göra rubbning i gällande skattesystem. Jag tänker härvid närmast på arfsskatten, i fråga om hvilken skattesatserna måste anses vara i åtskilliga delar både för låga och för svagt progressiva.

Med den uppfattning i saken, jag sålunda vågar hysa, borde jag gifvetvis i första hand yrka, att nu ifrågavarande kungl. proposition måtte af Riksdagen afslås; men då för ett dylikt negativt yrkande lämpligen icke bör väljas motionens form och densamma sannolikt skulle

hafva föga utsikt till framgång, afser jag med denna framställning allenast att, för den händelse propositionen i hufvudsak skulle vinna Riksdagens bifall, däri måtte vidtagas de ändringar eller rättelser, hvarom nedan förmäles.

Jag vågar förmena, att propositionen bör undergå jämkning såväl i fråga om rätten till skatterestitution som ock beträffande degressions-skalan. I förra hänseendet ber jag att genast få taga fasta på chefens för finansdepartementet klart principiella ståndpunkt i frågan om likställighet mellan skattefria och skattepliktiga bryggerier vid svagdricks-tillverkning, hvaråt han gifvit uttryck i följande ordalag: »Genom efterskänkande af skattebeloppet för allt för tillverkning af svagdricka användt malt, såvidt det öfverskjuter de kontrollkostnader, som drabba skattefria bryggerier, skulle man kunna på ett fullt rationellt sätt jämställa de olika slagen af bryggerier oberoende af, i hvilken proportion svagdricka inginge i ett skattepliktigt bryggeris hela produktion; och stora fördelar vore otvifvelaktigt förenade med ett sådant förfarande såväl för statsverket som för bryggerierna. Staten vunne garanti, att de åtgärder, som vidtoges för ett visst ändamål, icke befordrade ett därför främmande syfte. Vid skattepliktigt bryggeri inskränktes faktiskt skattskyldigheten till de drycker, som maltskatten egentligen afser att träffa. Kostnaden för svagdrickstillverkningen blefve såvidt möjligt oberoende af sagda skattskyldighet». Chefen för finansdepartementet framhåller vidare, att hvarken svårigheter vid kontrollen eller ökning af kostnaden därför lägga hinder i vägen för skatterestitutionens fullständiga genomförande. Man borde fördenskull väntat ett förslag, däri förberörda principiella åskådning vore konsekvent tillämpad. Så är dock icke förhållandet med det föreliggande; utan af anledning, att *vissa större* bryggerier skulle ordnat sin tillverkning af svagdricka genom inrättande af särskilda skattefria svagdricksbryggerier samt att eljest vid »blandade bryggerier med årsafverkning öfver 100,000 kilogram malt produktionen af svagdricka varit procentvis så ringa, att för dessa den ekonomiska ställningen icke vore beroende af svagdricks-tillverkningen, har chefen för finansdepartementet kommit till det tämligen godtyckliga resultatet, att skatterestitution vid svagdrickstillverkning bör tillkomma endast bryggerier med afverkning intill 100,000 kilogram malt.

Jag kan alldeles icke gilla denna begränsning och finner skälen för densamma ganska svaga. Genom utnyttjande af den rätt till lokalt veto, som redan gällande författning i ämnet medgifver, har det med sistlidet år i allmänhet kommit därhän, att vid värdshusrörelse å lands-

bygden annan maldryck än svagdricka är förbjuden. En naturlig följd häraf blir, att de medelstora bryggerierna för uppehållande af sin om-sättning och därigenom bibehållande af sin arbetarstam måste söka i ökad mån kasta sig på tillverkning af de alkoholsvaga maldryckerna, som därvid år efter år komma att i mera afsevärd mån spela in i bryggeriernas ekonomi. En dylik naturlig utveckling, jämväl i nykterhetens intresse, skulle emellertid omöjliggöras, om dessa bryggerier i motsats till de mindre skulle för det vid svagdrickstillverkningen använda maltet betala de föreslagna höga skattesatserna utan rätt till restitution. Och att tvinga vissa bryggerier med erforderligt utrymme för bäggedera tillverkningarna att för bedrifvande af svagdricksproduktion anlägga särskild fabrik synes mig vara från statens sida en obillig och äfven i öfrigt förkastlig åtgärd.

Då för statsverket ej någon ökad kontrollkostnad uppstår vid skatterestitution till bryggeri af ena eller andra storleken samt det blott är en gärd af den enklaste rättvisa att gifva den ena fabriken samma möjligheter för existens och utveckling som den andra, vågar jag antaga, att giltiga skäl förefinnas att bevilja skatterestitution för allt malt, som direkt användts för tillverkning af svagdricka; och torde därvid restitutionsbeloppet rättvisligen böra sättas till ett halft öre under ett hvar bryggeris medelskattebelopp pr kilogram malt under tillverkningsåret.

Hvad härefter angår den föreslagna degressionsskalan, väcker det genast uppmärksamheten, att den så sent som vid 1907 års riksdag fastslagna skillnaden mellan lägsta och högsta skattesats nu blifvit minskad från 8 till 5 öre. Af de synpunkter, som härvid må hafva varit bestämmande, synas mig endast två vara af reell innebörd, nämligen dels önskemålet att icke befordra tillkomsten af små bryggerier och dels antagandet, att genom skatterestitutionen flertalet af de förefintliga mindre bryggerierna bereddes sådan förmån, att de kunde tåla vid en proportionsvis större höjning af skattesatsen. Om ock dessa synpunkter i stort sedt måste anses riktiga, torde dock den sistberörda hafva blifvit i propositionen väl kraftigt beaktad. Detta äfvensom att däri skillnaden i bärkraft hos de större och de medelstora bryggerierna lämnats å sido skall jag nu söka ådagalägga.

Chefen för finansdepartementet har till stöd för tillkomsten af de föreslagna skattesatserna gjort åtskilliga intressanta jämförelseberäkningar, af hvilka dock de propositionen mest stödjande hänföra sig till antingen enbart Kungl. Maj:ts proposition i förevarande sak till 1907 års riksdag eller ock en sammanföring af nu gällande och de föreslagna skatte-

satserna, i båda fallen sedda i förhållande till en på grund af maltbeskattningen föranledd höjning af ölpriset med 2 öre. Jag för min del kan icke finna, att berörda beräkningar böra få tillmätas någon afgörande betydelse vid bedömande af den rätta afvägningen af nya skattesatser; dessa böra i stället enligt mitt förmenande afvägas efter de verkningar, som de medföra i och för sig med afseende å ölpriset. Och härvid är ju att taga fasta på det syftet, att genom skatteförhöjningen ölpriset å enheten — halfbuteljen — icke må ökas utöfver ett öre och att förty den på samma enhet belöpande skatteförhöjningen må understiga ett öre med så stort belopp, som motsvaras af andra med prisförhöjningen för tillverkaren förenade kostnader, hvilka, på sätt också i propositionen påpekats, drabba bryggerierna tyngre i samma mån som omsättningen är mindre.

Häraf torde det först och främst framgå, att skatteförhöjningen icke i något fall bör öfverstiga eller utgöra fullt ett öre per halfbutelj samt att det för de medelstora bryggerierna bör lämnas större marginal mellan skattebeloppet och ettöresprisförhöjningen än för de större och de största bryggerierna. Det gäller då att, med tillgodoseende af statsbehovet, söka utfinna en skatteskala, som i möjligaste mån uppfyller dessa villkor; och om därvid möter svårighet att för de mindre bryggerierna åstadkomma någon mera afsevärd marginal i angifna hänseendet, bör det ej förbises, att ett dylikt förhållande för dessa bryggerier väsentligen uppväges dels genom storleken af den nu tillkommande skatterabatt och dels genom föreslagna rättigheter till skatte restitution, hvarjämte önskemålet att icke främja uppkomsten af nya sådana bryggerier icke bör lämnas ur sikte.

Enligt de i propositionen utförda beräkningar skulle af den föreslagna skatteförhöjningen belöpa pr halfbutelj öl

vid bryggeri med afverkning intill	50,000 kilogram	1,16 öre
” ” ” ” ”	100,000 ”	1,03 ”
” ” ” ” ”	150,000 ”	0,98 ”
” ” ” ” ”	200,000 ”	0,91 ”
” ” ” ” ”	därofver ”	0,90 ”

Detta resultat må väl icke kunna anses tillfredsställande; man erfar nog tvärtom en naturlig benägenhet att vilja fullständigt kasta om verkningarna; åtminstone så att skattebördan fölle tyngst på de största och bärkraftigaste bryggerierna, dock att öresgränsen icke finge öfver-

skridas. För att ernå ett dylikt mål, så godt sig göra låter, lär det emellertid vara nödvändigt att sänka skattesatsen för afverkning under 100,000 kilogram till 15 öre samt fördela de föreslagna lägsta skattesatserna på nästa 100,000 kilogram; och om därjämte högsta skattesatsen sättes till 23 öre, torde icke något af de syften, som ligga till grund för propositionen, göras om intet, ej ens skattebehovets tillfredsställande.

Till närmare belysning af det ifrågavarande skatteförslagets verkningar skall jag tillåta mig anföra ett exempel, hämtadt från ett bryggeri inom det län, jag har äran representera. Bryggeriets afverkning under sist tilländalupna räkenskapsåret utgjorde 193,300 kilogram och maltskatten således 15,696 kronor. Med tillämpning af den i propositionen föreslagna skattehöjningen skulle skatten uppgått till 35,660 kronor; och då antalet försålda halfbuteljer öl under året, däri dock icke inberäknadt buteljeradt svagdricka, utgjort allenast 1,846,000 stycken, skulle en prislehöjning af ett öre per butelj icke varit tillräcklig att täcka skatteskillnaden, utan bryggeriet därutöfver fått tillsläppa i rundt tal 1,500 kronor, d. v. s. skatteförhöjningen skulle komma att verka jämväl retroaktivt. Betänker man vidare, dels att, såsom äfven i propositionen antagits, genom skatteförhöjningen konsumtionsminskning gifvetvis kommer att inträda och dels att priset på buteljeradt svagdricka ej lär kunna höjas, finner man, att i det anförda exemplet bryggeriet skulle komma att efter införande af en skatteskala, så beskaffad som den föreslagna, utan vederlag få vidkännas åtskilliga 1,000 kronor såsom direkt bidrag i anledning af skattehöjningen; dock att, därest bryggeriet i enlighet med min hemställan här ofvan finge åtnjuta skatte-restitution, dess direkta skattebidrag i samma mån minskades.

Med tillämpning af de synpunkter, för hvilka jag nu gjort mig till tolk, har jag kommit till det resultat, att en jämkning af föreslagna skattesatserna skäligen borde äga rum på det sätt, att skattebeloppet skulle utgöra

för afverkning intill 100,000 kg. malt	15 öre pr kg.
» därpå följande 50,000 » »	17 » » »
» » » 50,000 » »	20 » » »
» afverkning öfver 200,000 » »	23 » » »

Den förhöjning i beskattningen, dessa skattesatser innebära, skulle enligt verkställd uträkning drabba hvarje halfbutelj öl från bryggeri

med afverkning intill	50,000	kg.	med	0,98	öre
»	»	»	»	»	0,85 »
»	»	»	»	»	0,77 »
»	»	»	»	»	0,76 »
»	»	»	»	»	0,91 »
»	»	»	»	»	0,94 »
»	»	»	»	»	0,98 »

Det totala skattebelopp, som i propositionen beräknats tillgodokomma statskassan, uppgår brutto till kr. 6,619,901:49; och skulle med antagande af det af mig nu framställda förslaget till statsverket inflyta maltskatt med kr. 6,411,301:25. Differensen blefve således endast omkring 200,000 kronor, hvilket belopp statskassan torde kunna utan större afsaknad undvara.

I anslutning till hvad jag sålunda haft äran anföra får jag föreslå,

att, därest kungl. propositionen angående höjning af maltskatten vinner afseende, Riksdagen behagade besluta, att §§ 2 och 8 i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maltdrycker måtte erhålla följande ändrade lydelse:

§ 2.

1. För malt, som i bryggeri användes vid tillverkning af maltdryck, skall med det i nästa mom. medgifna undantag erläggas skatt med tjugutre öre för hvarje kilogram, dock att för hvarje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret afverkade etthundratusen kilogrammen malt utgår med femton öre för kilogram, för nästa femtiotusen kilogram med 17 öre och för därpåföljande femtiotusen kilogram med 20 öre för kilogram.

2. Frihet — — — — tillverkas.

§ 8.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter tillverkningsårets utgång restitution af skatt åtnjutas för det under samma år omedelbart till svagdricka använda

malt med medelskattebeloppet för kilogram malt, minskadt med ett halft öre, dock högst för femtio procent — — — — — medeltal.

2. Om maltdryck — — — — bryggeriet.

Stockholm den 1 februari 1909.

Louis Ljungberg.
